

DOPUSZCZAĆ (774) *vb impf*

o oraz a jasne.

inf dopuszczać (67) [w tym 1 r. błędne znakowanie]. ◇ *praes 1 sg* dopuszczam (34) [w tym 1 r. błędne znakowanie]. ◇ *2 sg* dopuszczasz (28). ◇ *3 sg* dopuszcza (270) [w tym 3 r. błędne znakowanie] ◇ *1 pl* dopuszczamy (24). ◇ *2 pl* dopuszczacie (11). ◇ *3 pl* dopuszczają (91). ◇ *praet 3 sg m* dopuszczął (57). *f* dopuszczała (4). ◇ *3 pl m pers* dopuszczali (23) [w tym 1 r. błędne znakowanie]. *subst* dopuszczały (2). ◇ *fut 3 sg f* będzie dopuszczać (1). ◇ *imp 2 sg* dopuszczaj (55). ◇ *3 sg* niech(ą) dopuszcza (3). ◇ *1 pl* dopuszczajmy (2). ◇ *2 pl* dopuszczajcie (5). ◇ *con 1 sg m* bych dopuszcz(a)ł (1) *LibLeg*. ◇ *2 sg m* byś dopuszcz(a)ł (3). ◇ *3 sg m* by dopuszczął, dopuszcząłby (22). *n* by dopuszczało (2). ◇ *1 pl m pers* by(s)my dopuszczali (3) *LibLeg*, *OrzQuin*, *SarnStat*. ◇ *2 pl m pers* byście dopuszczali (5). ◇ *3 pl m pers* by dopuszczali (23) [w tym 1 r. błędne znakowanie]. *subst* by dopuszczały (2). ◇ *impers 3 sg* dopuszcza się (1) *FalZioł* I 127d. ◇ *praet* dopuszczano (7). ◇ *part praes act* dopuszczając (28).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI i XVIII w. s.v. dopuścić*.

1. Pozwalać, zezwalać, wyrażać zgodę, tolerować, przystawać na co, nie zabraniać; *pati, permittere, sinere, tribuere* *Mącz*, *Cn*; *facere copiam, ferre, indulgere* *Mącz*; *dare, quiescere* *Cn* (687) : A tak niedopuszcay Panie Niechać na yego nieftanie *RejKup* z4v; *KromRozm I* G4; *KromRozm II* x4v; bo dopuść mi Krolu [da mihi potestatem]/ wyzrzył że zabię Smoká thego/ bes mieczá/ bes kijá. Y rzekł Krol/ dopużczam [*Et ait rex: Do tibi*]. *Leop Dan* 14/25; *Arceo*, *Niedopuszczam/ Powściągam* *Mącz* 14c, 113c, 151d [2 r.], 169a, 226c, 395b (9); *HistRzym* 79v; *WujJudConf* 62, 65v; *ModrzBaz* 55; *SkarJedn* 370; *WujNT* 563.

dopuszczać czego (141): Potym kiedy wziętzy vroł/ Vkradł [synaczek] łuknią mątce przynioł Oná z dobrą wolą bráłá/ Włzytkiego mu dopużczáłá *BierEz* L4; Gdy którą rzecz w łwey mocy małz/ A inemu iey dopużczáłz: [...] Bárzo iey łatwie pozbędziez. *BierEz* M3, Rv; *PatKaz III* 148v; *RejPs* 193, 208v, 225v; Item powiedział iłch pana vpominall o łtawłkiego abi kradziezi yemu niedopusłhczałl *LibMal* 1543/72v; *SeklKat* G3v; *RejKup* z5v; *KromRozm I* M3; *KromRozm III* Fv; *BielKom* D5v; *Diar* 36; *RejWiz* 42; Pánie moy Moizełfu/ niedopusłczay im tego [aby prorokowali] [*prohibe eos*]. *Leop Num* 11/28, *Mar* 10 arg; *BibRadz Deut* 13/11, 18/14, 3.Reg 12 arg, *Eccli* 33/20; *OrzRozm* G3; iż mu [cesarzowi] łie też chcá bronić thakież poddánych łwych/ á łłufznym práwem nań ręce łwe podnołzú/ ktorego dopużca [!] Bog y przyrodzenie etc. *BielKron* 227, 207, 208v, 393; *Mącz* 151d; nic wam pewnie áni ty bełtie [...] zálzkodzić nie będą mogły/ gdyż Pan wáłz ták możny ielł/ [...] iż to ták chowác y dopużczáć tego do czáłu raczy dla proby á dla dołwiádczenia łtałłści wiernych łwoich. *RejAp* 115, 63, 108v, 137, 167; á biy pierśi y łerce łwoie/ á vczyń mu gwałł/ á nie dopużczay mu tych łwowlonych myłli á tych wyniołłych połstaw *RejPos* 201v, 23v, 49v, 50, 50v, 54v, 64 [2 r.], 185v; *BielSat* Dv; *BialKat* 16, 28v; *KuczbKat* 350; *RejZwierc* A2v, 52, 108v, 258, 270v; *WujJud* 64v, 133v, 181, Mm5, Mm5v (15); *WujJudConf* 183, 184v; *CzechRozm* 79, 81, 96, 232v, 234v [2 r.], **5v; Nałpráwiedliwłza to będzie przyczyná woyny/ krzywdy niedopusłczáć [*iniurias propulsare*]/ á ludu nałzego od nieprzyaciela bronić. *ModrzBaz* 127v, 63, 117 [2 r.], 117v, 126v; *SkarJedn* 245, 307; *SkarŻyw* 142, 185, 257, 318; *CzechEp* 222; ále też y Miłtrzámi łię im zwác zákazał/ nie dopużczáiąc im onych pyłznych/ y wyniołłych Fáryzáyłkich tytułow *NiemObr* 31, 56; *ReszPrz* 35; *BielRozm* 24;

Paprup Fv, I3; *LatHar* 57; Niektorych rzeczy dopuszczają/ nie pochwalając ich/ na wwiarowanie więtfzego złego. *WujNT* 163; Iako y Pan Bog łam nie czyni nic złego/ wżákże złego dopuřcza. *WujNT* 163, 80, 163, 526, 737 *marg*, 844 *marg* (12); Drudzy czeládzi heretyctwá dopuszczają/ y śmieią ná chlebie fwoim chowác iad domownikow wżytkich *SkarKaz* 422b, 208b; *SkarKaz* 688a, 703a. Cf *dopuszczać co czego*, *Zwroty*.

dopuszczać co czego = *pozwalác czemu na co* (1): Exercitum quem in Asia ductaverat luxuriose nimisque liberaliter habuerat. Woysko które w Afiey w fwym poruczeniu miał/ zbytków y zbytney hoynořci dopuřczał. *Mącz* 191b.

dopuszczać kogo do czego = *pozwalác komuř na jakąř czynnořć* (2): iż ich do chrztu nie dopuřczają/ Chryřtułá zwłóczą. *BiałKat* 261; Y niedopuřczamy nikogo do wżywánia tey řpołecznořci *WujJudConf* 223v.

dopuszczać kogo ku czemu = *pozwalác komu co czynić* (1): sřtháło fie řzemránie miedzy Greki przećiwko Zydom/ iż wdow ich nie dopuřczáli ku pořpolithey řlužbye miedzy łobą. *RejPos* 22.

dopuszczać kogo na co = *pozwalác komuř na co* (2): Nye mowye aby go nye dawał y nye dopuřczał ná káplánřtwo/ ále przeřtrzegam aby pyerwey obáczył yeřliby ná káplánřtwo był godnym *GliczKsiąř* O5v; *WujNT* 730.

dopuszczać do czego = *pozwalác na co* (3): Drugim nagła śmierć tak přędko przychodźi/ iuř nie dopuřcza áni do řpowieřdzi *ArtKanc* R17. Cf *dopuszczać kogo do czego*.

dopuszczać komu (286), *czemu* (16) [w tym: *czego komu* (80), *czemu* (1), *cum inf komu* (164), *czemu* (11), *cum inf +A pron się komu* (4), *czemu* (2)] (302): *BierEz* L4, M3, N, S3v; *OpecŻyw* 1v, 46; *PatKaz III* 146v, 148v; *FalZioł* IV 37a; *March*³ V8v; *RejPs* 80v, 93v, 122v, 183, 208v (8); *LibMal* 1543/72v; *RejKup* y3v, z4, z5v; *RejKupSekl* a4; *HistAl* 18, I8v, K8v; *KromRozm I* A4v, M3; *MurzHist* G3; *MurzNT Luc* 18/16; *KromRozm III* P2; *Diar* 46, 53; *BielKom* D5v; *GliczKsiąř* E6, E6v, F6v, F8, G6v, O2v; *LubPs* P2v, aa; *KrowObr* 19, 62, 99v, 107, 232v, 236; Czemu Pan dopuřcza diabłu. *RejWiz* 135v *marg* [idem Cc4v], 133v, 157, Cc4v; *Leop Num* 1/28, *Tob* 4/14, *Iob* 9/18; *RejZwierz* A2v [2 r.]; *BibRadz Deut* 18/14, 1.Reg 12 arg, *Eccli* 33/20, 2.Mach 12/2, *Luc* 4/41 (8); *OrzRozm* A3, D3, Gv, M3, M4; *BielKron* 9, 80v, 96v, 207, 393 (12); A tak tedy wprořnowaniu mořemy albo łami czynić/ albo czyniącym dopuřczać *KwiatKsiąř* P3, F; Ius tibi esto Miey dozwołenie y dopuřczam ci. *Mącz* 179a, 220b, 226d, 284b, 304d; *OrzQuin* H; *SienLek* 2v, 116; *RejAp* 28v, 59v, 81v, 137, 137v (8); *GórnDworz* Aa8; *HistRzym* 80, 93; *RejPos* 5v, 49, 49v [2 r.], 54v, 201v (25); *BiałKat* b2v; *KuczbKat* 10; Niewiem co zacni ná ten czás działáią/ Gdy fie dwá wádzą iż im dopuřczáią. *RejZwierz* 228, 10v, 257v, 258, 261, 270v (9); *WujJud* 6v, 12, 146v, 169v, 210 [2 r.] 218v, L16; L1 7; *WujJudConf* 183, 184v, 195; *RejPosWstaw* [41⁴], 42; *BudBib Is* 63/17, 1.Mach 5/42, 15/6; *Strum* F3v; *BudNT Mar* 7/12, *Hebr* 7/12; *CzechRozm* 79, 81v, 142v, 170, 232v (17); On z woýłkiem niezliczoným ná Polřkę fie puřcza/ Ale mu mořna řilá Ruřka nie dopuřcza. *Paprup* B4, Qv; *ModrzBaz* 6v, 30, 49v, 117v, 126v (17); *SkarJedn* 307; *KochPs* 36; *SkarŻyw* 142, 257, 264 [2 r.], 493, 565; *CzechEp* 18, 39, 91, 135, 222 (10); *NiemObr* 31, 56, 148; *KochWz* 142; *ReszPrz* 43; *WerKaz* 285, 287, 302; *PudłFr* 42; *ArtKanc* B12v, K4, Nv; *GórnRozm* A3v; *Paprup* F, Fv [2 r.], I3; *ActReg* 170; *GostGosp* 104; *Phil* C2; *KochCz* A3v; *LatHar* 181, 189; *WujNT Matth* 5/46, s. 32, 143, 228, 589 (32); *JanNKar*

D3; *SarnStat* 172; *PowodPr* 36; *SkarKaz* 208b, 311b, 348a, 387a, 422b; *CiekPotr* 27; *GosłCast* 65; *SkarKazSej* 674b, 679b. Cf *dopuszczać komu na co*, *Zwroty*.

dopuszczać komu na co (1): tżemu ná dobrą wolą kożdemu niedopusztaćie? *KrowObr* 230v.

cum inf (240): *BierEz* N, S3v; *OpecŻyw* 1v, 46; Miedzy infzemi ribami: [szczuka] ieft ciepleyŷa y fucha w przyrodzeniu ŷwogim/ á przeto ią dopuŷczaią iefć chorim *FalZioł* IV 37a; Niefdopuszay fie zmocnic nadnami zadnemu ŷprzeciwienŷtwu náŷfemu *RejPs* 93v; a niedopuszay vpadac ŷercam náŷfem *RejPs* 122v, 46, 64, 80v, 183, 187; *SeklKat* G3v; *RejKup* y3v, z4, aa3v; *RejKupSekl* a4; *HistAl* 18, 18v, K8v; *KromRozm I* A4v, G4; dopuŷczám za podpifanim imięnia moie⁶⁰ drukowac *MurzHist* A2, G3; *MurzNT Luc* 18/16; *KromRozm III* P2; *ZapWar* 1553 nr 2685; nie racz WKM dopuszczać stanowi temu tak uciskać RP swojej *Diar* 46, 53; *GliczKsiąż* G6v, O2v; *LubPs* P2v; *KrowObr* 19, 62, 99v, 187, 236 (9); *RejWiz* 157; Nie dopuŷcza odpoczynać duchowi memu [*Non concedit requiescere*] á nápełnia mię gorzkoŷciami. *Leop Iob* 9/18, *Tob* 4/14; *OrzList* e2v; *RejZwierz* A2v [2 r.]; *BibRadz Deut* 9/6, *2.Mach* 12/2, *Luc* 4/41, *Apoc* 2/20; *OrzRozm* A2v, D3, F2, Gv, M4; ták iż wŷtyd niedopuszay thych rzeczy iáwnie wykłádác *BielKron* 246v; Smáczne ieft ŷpánie po pracy/ choć máło álbo wiele iadł/ á bogaczowi dofytoŷć nie dopuŷcza ŷpác. *BielKron* 80v, 96v, 198, 211, 249, 410 (9); *GrzegRóżn* E3, E3v [2 r.]; *KwiatKsiąż* D; Fermento, Kwálżę/ Dopuŷczam fie skwaŷnać. *Mącz* 121c, 220b, 284b, 309a, 312c, 389c; *OrzQuin* H; *SienLek* 2v, 116, 166; tákże thez thu [*Pan*] tey márney ŷmierci nie dopuŷcza iedno czwartej częŷci narodom ludzkim ŷzkodzić/ áby przedfię wyplenił kákol ze pŷzenice. *RejAp* 59v, 28v, 81v, 137v; poki złoto nie było ták tanie/ mofiádu/ do rzędu ná koń/ do oftrog/ do ŷtrzemion/ wżywác dopuŷczano. *GórnDworz* V6, Aa8; *HistRzym* 93; Iáko tho nam dáł znać w oney Ewányeliey o oney pŷzenicy á o onym kákolu/ iż mu ták Pan dopuŷcza roŷć áż do pewnego czáŷu *RejPos* 5v, 49, 49v, 153, 188, 207 (17); *BiałKat* b2v; *GrzegŚm* A2v; *KuczbKat* 10; Pczołam tedy o tym ia bęczeć dopuŷczam. *RejZwierz* A2v, 257v, 261; *WujJud* 12, 146v, 169v, 218v, L16; *WujJudConf* 170, 195; *RejPosWstaw* 42; *BudBib Is* 63/17, *1.Mach* 5/42; *Strum* F3v; *BudNT Mar* 7/12; *CzechRozm* 89v [2 r.], 170, 198v, 213v, 246 (13); Nie człowiekowi pri dopuŷczamy pánowác [*imperare sinimus*]/ ále rozumowi: to ieft/ práwu przyrodzonemu *ModrzBaz* 101, 6v, 30, 49v, 140v, 141v (13); *SkarJedn* 147; Niefdopuszay mi vmrzeć w téy niefzczęfnéy żiemii *KochPs* 36; *SkarŻyw* 294, 341, 565; *CzechEp* 28 [2 r.], 39 [2 r.], 42, 136, 215, 251; *NiemObr* 132, 148, 171; *KochWz* 142; *ReszPrz* 42, 43; *ReszHoz* 120; *WerKaz* 287; *BielSjem* 24; *PudlFr* 42; *ArtKanc* B12v, K4, Nv; á zaŷ to nie niewola gdy v moich okien w nocy kto ŷtrzelá/ wola/ huczy/ [...] á mnie ŷpác nie dopuŷcza? *GórnRozm* A3v; *PaprUp* F, Fv; *ActReg* 170; *Calep* 879a; Siáno też drobne chcefzli mieć dobre/ tedy niedopuszay fie mu álbo trawie ŷtárzeć *GosłGosp* 104; *Phil* C2; Zebych ia/ ile chęci tyle miał y ŷiły/ ŷłużyć oyczyźnie miłéy: a iéy ŷprávom ŷławnym/ Nie dopuŷczał zámięrzknąć w ciemnym wieku dawnym? *KochCz* A3v; *OrzJan* 32, 112; *LatHar* 189; ktory ŷłóncu ŷwemu dopuŷcza wŷchodźć ná złe y ná dobre *WujNT Matth* 5/46; Niewiáŷty niech milczą w koŷcielech: ábowiem nie dopuŷcza fię im mowić [*non enim permittitur eis loqui*]/ ále máią być poddáne *WujNT 1.Cor* 14/34, s. 32, 228, 461, 464, 521 (33); *JanNKar* D3; *PowodPr* 36, 40, 53; *SkarKaz* 387a; *GosłCast* 65; *SkarKazSej* 674b, 679b, 699a. Cf *cum inf* +A *pron się*, *cum G cum inf*.

cum inf + A pron się = pozwalać dokonać czegoś na sobie (13): Nie dopuŝczaymy ŝię zwodzić cudnemi fárkami GrzegRóżn I4; Proconsulatum, sed sordide cesserat, Był pánem rackim ále ŝie w nim s wielką żmindą bierzác dárny/ á dopuŝczáyác ŝie przedárówác záchował. *Mącz* 403a; *RejPos* 196v; *RejZwierc* 10v; Lecż y poŝpolity żywot ludzki ŝwiádczy/ iákíe ŝwary/ zwády/ y bunty wzruŝzác oni zwykli/ ktorzi ŝię tákíem namiętnoŝciam rzędzić dopuŝczáiá [obtemperant] *ModrzBaz* 18; *CzechEp* 18, 323, 335; *ReszPrz* 91; O Boże/ ktory ŝię grzechem obrazał/ á pokutá nam ŝię vbłágác dopuŝczáłz *LatHar* 181; Lecż czego ná krzyżu nie ćierpiá/ to ná ołtarzney ofierze ćierpi dla ćiebie. Dopuŝcza ŝię łamac/ áby wŝytkich náŝycił. *WujNT* 603, 98; *SkarKaz* 348a.

cum G cum inf [w tym 3 r. po przeczeniu, 1 r. po nieco; skłádnia z kontaminacji łac. A cum inf i formy G po przeczeniu] (4): *MiechGlab* 77; y nyepriyacyoł w żyemyę cyágnác nye dopuŝczáli. *GliczKsiąż* K8; A nie dopuŝczáłz przed łobá mieŝkác wŝeteczneygo. *LubPs* B4; *BielKron* 37v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem tego (8); aby (22), żeby (3), iż (4), by (1)] (36): *BierRaj* 20; á niedopuŝczay iem więcey tego/ áby też oni więcey bez przyczyny nágrawali mnie. *RejPs* 52v, 101, 109v; *KromRozm III* O6; *LubPs* aa; Mogł też był y czártowi nie dopuŝczác tego/ Aby był ták nie trwożył człeká niewinnego. *RejWiz* 153v; *Leop* 3.Esdr 2/26; Bog dopuŝcza Czárthowi iż w wŝtách nieme⁸⁰ zwierzęciá głos wczynił *BibRadz* I 2v marg, *Apoc* 22/11; *BielKron* 80; *GrzegRóżn* E3, E3v; *KwiatKsiąż* F; *SienLek* 13v; *RejAp* 22v, 86v; *HistRzym* 20v; *RejPos* 64, 198v; *KuczbKat* 280; *BudBib* 1.Mach 15/6; *CzechRozm* 81v; *KarnNap* B3; *ModrzBaz* 18, 34v; *SkarJedn* 184; *CzechEp* 134; *WerKaz* 285; *GrabowSet* N; *LatHar* 25, 234, 612; *WujNT* 98, 844; *SkarKaz* 311b.

Przysłowia: Z przodku ŝie złemu przeciwiay/ Siły mu brác nie dopuŝczáy *BierEz* N.

áby ŝkárbu ŝwego do źiemie nie kopáli, álbo y molom pŝowác niedopuŝczáli *JanNKar* D3.

Zwroty: »sobie dopuŝczać [czego]« (2): *ZapWar* 1551 nr 2684; czego iednák Nowángelikowie łobie dopuŝczáiá: niedbáiác nic ná Páwłá S. rofkazanie. *WujNT* 726.

»(ŝwej) wolej, ŝwowoleńŝwa (nie) dopuŝczać« [w tym: komu (17)] [szyk zmienny] (21 : 1 : 1): *March*³ V8v; *GliczKsiąż* E6, E6v, F6v, F8, G6v; czemu by oni tey ŝwey wolej wpierwŝzym Mieyŝcie Koronnym ludźiom wŝeteczny dopuŝczáli *OrzRozm* M3, A3; *BielKron* 202; Modero, Rządę/ ŝpráwuyę/ nie dopuŝczam ŝwey wolei/ záchowawam pry [!] miernoŝcy. *Mącz* 228b, 247b, 304d; *RejPos* 34, 249v; *RejZwierc* 178v; *RejPosWstaw* [41⁴]; *PaprPan* Qv; *ModrzBaz* 100; *SkarŻyw* 264, 321, 493; *WerKaz* 302; *SarnStat* 172.

»wiele [komu] dopuŝczać« [w tym: nad kim (1)] [szyk zmienny] (6): BOże wŝŝechmogący przecz że ták wiele dopuŝczas pogánom *RejPs* 118; Pan Bog czártowi nád niewiernym wiele dopuŝcza. *RejPos* 115 marg, 204 marg; *KuczbKat* 310; *RejPosWstaw* [41³]v; *WujNT* 171.

Szeregi: »nie chćieć ani dopuŝczać« (1): że iuż ŝwámi około wiáry więcey ŝwarow niechcem mieć ani dopuŝczamy nikomu *BielKron* 208v.

»dozwalać a dopuŝczać« (1): iż źli ludzie á zła rádá iego iemu tego dozwáláli á dopuŝczáli pochlebuiąc dla zwirzchnoŝci ŝwoich. *RejPos* 50v.

»pozwalác i dopuŝczać« (1): iż onych pierwŝzych czáfow koŝcioł/ y nowy TEŝtáment żadnego zgołá ŝlubu nie znał/ nie tylko żeby miał pozwalác y dopuŝczác ŝlubu Pánięńŝkiej czyŝtoŝci *ReszPrz* 35.

W przen [czego] (1) : niedopuszczajże tedy żadney opcey ręki aby iaką wierzchność miała mieć nad nami. *RejPs* 204v.

Przen: Być możliwym, nie być przeszkodą czego (o podmiotach nieosobowych) (45) : O Márkionie wieleby pić/ iako wiele pofálzował/ ále miará przedmowy niedopuszcza. *BudBib* C, I 434 *marg*; *CzechEp* 27; W íáym lepák pińmá S. ná Polfkie przekládaniu takim fię záchował [...] że [...] ile rzecz nálzá Polfka dopuszczála/ fłowom od fłowá przełożył/ nic nie przydawáiąc áni wymuiąc/ áni odmieniáiąc z pińmá ś. *WujNT* 20 *przedm*; Dotąd co fie czyniło/ ácz niewiele/ tyle przedsię/ ile látá/ sílá/ y íczupłość dopuszczály *JanNKar* A2v.

dopuszczać czego (9): iako wełna biała wfzelką baruę na fię przyjmuie, czego czarna nie dopuszcza. *GlabGad* B4; ktore [żyłki] zciągáią vfi á nie dopuszczáią im ruchania *GlabGad* B8v, 17; *KłosAlg* A2; *CzahTr* D. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym*.

dopuszczać komu, czemu [w tym: czego czemu (1), komu cum inf (12)] (18): *PatKaz* III 146v; *GlabGad* B8v; *RejWiz* 9v; *Mącz* 256d; *GórnDworz* X8; *RejPos* 86 *marg*; *RejPosWstaw* [143⁴]; *BudNT* *Hebr* 7/12; *CzechRozm* 142v, 181v; *CzechEp* 91, 135; *KochCzJan* A3; *LatHar* 286; A przez wiele dni leniwo płynąc/ y záledwie przeciw Gnidowi doiezdzáiąc/ iż nam nie dopuszczał wiátr [*prohibente nos vente*] *WujNT Act* 27/7. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym, Frazy*.

cum inf (21): *PatKaz* III 146v; *BielŻyw* 31; Ale iż fławá s cnotą nie dopuszcza nigdy/ Káždemu bez przyczyny ítarác fie o krzywdy. *RejWiz* 9v; *BielKron* 246v; *Mącz* 256d; *GórnDworz* X8, Ff7v; Niedowiárftwo to nam nie dopuszcza poznawác Páná íwego. *RejPos* 86 *marg*; *RejPosWstaw* [143⁴]; Bo íáłmużná wybawia od śmierci/ áni dopuszcza wnić do ciemności [*et non sinit intrare in tenebras*]. *BudBib* *Tob* 4/11, 1.*Par* 12/14; *BudNT* *Hebr* 7/12; *CzechRozm* 181v; *ModrzBaz* 6v [2 r.], 63, 100v; Ponieważ pińmá [...] íą drzwiami przez ktore do Bogá wchodźimy [...] ktore Wilkom wchodzić nie dopuszczáią [.] *CzechEp* 135, 91; iedné nas ścigáią Kłopoty: ni pokoju záżyć dopuszczáią *ZawJeft* 42; *LatHar* 286.

cum G cum inf [zawsze po przeczeniu; składnia z kontaminacji łac. A cum inf i formy G po przeczeniu] (3): *HistAl* Iv, 17; Náuká záfię y po íamey ímyerći trwa/ y thego człowyeká kthoryby fie nyą ogrodził nye dopuszcza yákoby vmyerác. *GliczKsiąż* H3v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: komu (1); z zapowiednikiem tego (4); żeby (4), aby (2)] (6): *GórnDworz* O2v; *WujJudConf* 180v; iż y słowá tego proctwá/ y íamá rzecz niedopuszcza/ żeby fię to mogło rozumieć o Maryey *BudNT* Ff8v; *CzechRozm* 142v, 160v, **4.

Frazy:»poki, ile czas (młodości) dopuszcza« [*w tym: komu (1)*] (2): *Dum aetas tempus tulit perfuncta satis sum*, Poki czás młodości dopuszczał álbo pokim młodą byłá dościem vżyłá. *Mącz* 443c; ile mi czás y *curta fuppellex domestica* dopuszcza/ iedné teraz wydáię/ drugié téż niedług^o da Bóg wydam. *KochCzJan* A3.

»poki [*komu*] przystojność dopuszcza« (1): czemu się declarował tak zeto przy nim stac chcę poki mu ieno przystoinosc slachecka Polska dopuszcza *ActReg* 53.

»jeśli [*komu*] zdrowie dopuszcza« (1): ieflić zdrowie dopuszcza/ poklękni *LatHar* 135.

a. *Zezwalać [w tekstach prawnych]; cedere Mącz (102)* : Sędzia niewie kogo pierwey fłuchąc ma/ gdy wżycy rózem wołaią ieden zdawam in contumacia, drugi [...] niezdawam/ puńczam/ niedopuńczam *GroicPorz* i4.

dopuszczać czego (32): kazał mie nielutościwie karać/ niedopuńczaiąc mi żadne sprawy *ForCnR* A4v, Ev; y thesz sa wpomykij Biskupowy Camyenyeczkiemv thych Mlynow ym dopuszczano. *LibLeg* 9/52, 7/99v, 10/60v; Też ná vrząd Rádziecki przynależy/ rofterkow w Mieście niedopuńczaiąc/ sierot y wdow wćilnienia w íprawiedliwóci bronić *GroicPorz* b4, c, bb2v, dd4; *BielKron* 212v; *Dimissoriae literae, vulgo Apostolos vocant*, Gdy fędzia ná vřtanie ftrony Appeluyacy áppelláciey dopuńcza á czás zakrefza áby yą przes ten czás do tego fądu do którego appeluye przeniośł. *Mącz* 226b, 43b; *ModrzBaz* 49, 100; *ZapKościer* 1580/15v, 1584/43; *ActReg* 42; fąd żaden áni vrząd pozwánemu áppelláciiei/ álbo ruńzenia dopuńczać nie ma *SarnStat* 808; Ale w fądziéch doświádczonych rzecz pewna że niedopuńczaią iurámentu. *SarnStat* 1284, 413 [2 r.], 535, 779, 906, 931 (15); iż vrzędy wiedzác y wiedzác to/ (*marg*) Nieznośne deřpekty bogá w przyśięgách Polńkich. (–) dopuńczaią tego/ y zá íprawiedliwość przyimuią *PowodPr* 48; *SkarKazSej* 684a. *Cf Ze zdaniem dopeńnieniowym*.

dopuszczać co (w tym: co komu (2)) (4): Ale przeciw tákiemu porządkowi Práwá/ tymi czáfy dlužnikowi o dług Cyrográfem zápilány przyfýęęę fámotrzećiemu dopuńczaią. *GroicPorz* y; álbo którzyby monitię/ cenfury/ álbo vblíženia y fequeřtry dla niezápłácenia penfiy od kogóźkolwiek dáných dopuńczáli álbo exequowáli [*admitterent aut exequerentur JanStat* 199] *SarnStat* 924, 214; thedy mw dopuńcza dobrowolnąm intromifiam w wloke Swoie *ZapKościer* 1597/78v.

dopuszczać kogo do czego = pozwalać komu na co (4): KTO trzy kopce pokaże/ iuż go dopuńczaią do dowodu *SarnStat* 472; áby káždy fąd y vrząd dopuńczał Woźné/ Generály/ ad eorum obeunda officia *SarnStat* 576, 576; *PowodPr* 48.

dopuszczać komu (26), czemu (1) [w tym: czego komu (4), co komu (2), cum inf komu (17)] (27): *ForCnR* A4v; myedzi namy przifýęę na thim zawyazana. [...] yzbich ya fám ímoymy woyłky wpanřtwa wasche woyowacz nie chodzil. [...] y wżym lyvdziem moym wyełkym y malim niedopvńczal. y ych niepořilal *LibLeg* 10/98, 7/32, 10/57v [2 r.], 59v, 11/49v; *ComCrac* 12v, 20; *ZapWar* 1548 nr 2667 [2 r.], 1553 nr 2685; *GroicPorz* y, mm2, pp3; *ModrzBaz* 100, 100v, 141; *ZapKościer* 1588/78v; *SarnStat* 265, 267, 400, 511, 563 (9). *Cf Ze zdaniem dopeńnieniowym*.

cum inf (38): Ayřz theř V. C. M. raczil rořkazacz stharořtham swoyem pogranyczcznem yszby ony zadnych nayářdow gwalthow y skod zagranyczą w panysthwach Crolyá ye⁶⁰ M. pana mego czynycz poddanem V. Ce M. nyedopuńczaly *LibLeg* 7/32, 10/57v, 58, 59v, 67; *ComCrac* 12v, 20; yako ya badáč vrzadnikyem Tarczinskyem nyezapowiedzialem bvrmistřowu y rayczom Tarczinskyem aby nyedopwsczaly zapyssacz vacta myessczkye ymyenya svmkowego *ZapWar* [1546] nr 2646, 1548 nr 2667 [3 r.], 1553 nr 2685; *GroicPorz* pp3; *BielKron* 9, 393; *ModrzBaz* 100v [2 r.], 141; [*mowa do króla*] Azas tez to male rzetzi monete cudza zla brac dopuńczas y fwoie niedobra kowac kazes *PaprUp* Fv, K; tym Zydóm nie dopuńczamy práwá vżywác/ przez nas y przodki nářzé nádánę [eos uti Iudaeorum iure non permittimus *JanStat* 1129] *SarnStat* 265; áni ma fędzia Vizią ípráwy onę przewłóczaiąc dopuńczać. *SarnStat* 1284; trzeći dźiń przed fkończeniém Roków nie dopuńcza Sędzia w Reieftr fie wpiřowác *SarnStat* 1294, 267, 400, 511, 563, 931 (18); *PowodPr* 48.

cum inf (67): Theż gdy wwarzyłz Koczenki żółte á przyłożyłz na mieścze zapalonę [!]/ tedy fie niedopuszcza czynić bolącżek iadowitych *FalZioł* I 127d; Pierścien z kopyta albo z goleni oflowey na palczu nołzony/ niedopuszcza padać wielką niemocz cirpiączym. *FalZioł* IV 4d; trucinie łzkodzić niedopuszczaią *FalZioł* IV 8a, I 28b, 89d, 116d, 152c, IV 4c (58); nie dopuszczaiąc parze z niego w głowę pochodzić którą fie mozg zaraża. *GlabGad* I3, G6, I4, K5; thoć wypądza iad y niedopuszcza mu wnidż. *SienLek* 157. *Cf cum G cum inf*.

cum G cum inf [składnia z kontaminacji łac. *A cum inf i formy G po przeczeniu*] (4): tedy winofi pokarmy ku gorze á niedopuszcza ich łpołem leżeć na łpodku żoładka *FalZioł* I 116d; á prochnienia y zagniłości w ciełe być niedopuszcza *FalZioł* II 11a, II 9a; Amátift vskramia mocność wina/ á nie dopuszczza tego kto gi nofi s pámięci odchodzić *HistAl* G3.

2. *Pozwalać, zgadzać się na dokonanie się zła lub nawet zrzędzać coś złego, np.: karę, nieszczęście (zawsze o stosunku Boga do człowieka)* (73) :

dopuszczać co (58), *kogo* (4) (62): bog niégdy widzi fie łpatz/ a nieiako o nás niedbatz/ to iest gdy dopuścza niemocy/ ij ijnłf kłopoty *OpecŻyw* 44; *SeklKat* G3, L3; Czo zá łprzećiwne rzeczy Pan ku dołwiádłzeniu łwych przebranych dopuścza *LubPs* bb3 *marg*; *BibRadz* I 21; *WujJudConf* 65v; *WujNT* 533, Yyyyy4, Zzzzzv; łłufzny łąd Pánłki dopuśczał głody y zárazy morowe *PowodPr* 7, 13; A k temu iż dopuścza P. Bog dla ludzkich grzechow złe vrzędniki [...] y ná tym obieraniu Iudałzá dał to znać *SkarKaz* 611a, 45a, 611a *marg*, Ooooc, Oooo3b; Krolikowie ći wżytko wam zepłuią/ y was pogubią, Ktore P. Bog zá grzechy náłze dopuścza. *SkarKazSej* 695b. *Cf dopuszczać co na kogo*.

dopuszczać kogo komu na co (1): á iż odłtąpili od Páná Bogá łwego/ dopuśczał ich ná łup á ná rołtárgnienie ich nieprzyaciółom ich *RejZwierc* 258.

dopuszczać czego komu nad kim (1): á Pan mu [*diabłu*] tego dopuścza nád thymi ktorzy wiáry nie dzierzą iemu *RejAp* 165v.

dopuszczać czego nad kim (1): A toć łą ty przyczyny przecz Pan Bog dopuścza przelładowania nád wiernemi łwemi á nád tą łodką łwoią *RejPos* 50v.

dopuszczac co na kogo (45): *OpecŻyw* 28; *SeklWyzn* 2; tedy też pan Bog nas miłuię á niedopuszcza wbołtwa nanałz/ any potomkom náłzym zebrać chleba. *SeklKat* L4v, D4v, F3, H3v, R; Plagi kthore Pan ná Egipt dopuśczał prze vporne nyedowiárłtwo *LubPs* Yv *marg*, H4 *marg*, K3 *marg*, O5 *marg*, S *marg*, S3v, Y, hh2v; Iełli mię łpytałz tze mu Pan tákowe krzyże tu ná wierne y wybrane łwoie dopułztza? *KrowObr* 238; *BibRadz Ex* 5/22, I 298v *marg*; *BielKron* 27v, 155; *HistRzym* 28; *RejPos* A5v, 48 *marg*, 51, 56 [2 r.], 194v *marg*; *BiałKat* 203v; *KuczbKat* 225; *RejZwierc* 11; *CzechRozm* 225v, 228; Ták Pan Bog chćiał tym przykládem niewłtyd y włzeteczność ludzką vkárác: dopuśczaiąć ná łprośniki taką plagę *SkarŻyw* 348, 201, 294, 318; nie rácz dopuśczać ná mię wyniołłości oczu moich. *LatHar* 588, 146 [2 r.], 241, 607, 647, [749]; *SiebRozmyśl* E4v, I2v.

dopuszczać kogo, co na co (4): Pan Bog lud łwoy á kołcioł wiernych/ ácz dopuścza ná trapyenie/ włzákoż go iednák z łálki łwey nie opułzcza *LubPs* P3; *RejWiz* 134; áby go [*Bóg człowieka*] nie dopuśczał ná pokuły *RejPos* 213; *RejZwierc* 237v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym: aby (3), by (1)] (5): Niedopuszczay mię/ ábych był wćifnion okrucieństwem ich ktorzy náfadzili námię fwiádectwá fálflywe *RejPs* 39v; Nie ráczże ná nas dopuszczáć/ byfmy fię ciebie náfz Pánie mieli przeć. *ArtKanc* E6, E5v; *WujNT* 252; *SiebRozmyśl* E4v.

W charakterystycznych połączeniach: dopuszczać choroby, ciężkość, frasunki, głody i zarazy morowe, gniew, grzechy, heretyki, kacerstwa, karanie (6), kłopoty i frasunki, kroliki, krzyże, krzyże, boleści i frasunki, morderstwa, nauki i proroki fałszywe, niemocy, omylność, plagi (4), plagi i karania, pomsty, pokusy (2), prace i szkody, dziwne przygody, straszne a niezwyčajne przykłady, (sprzeciwne (2), złe) rzeczy (3), sąd, sen śmierci, smętki i kłopoty, smutki i boleści, srogości, niespodziewaną a nagłą śmierć, trudności i ciężkości, ubostwo, uciski, niezgody, frasunki, uciśnienie, upadek, złe urzędunki, ogniste węże i plagi, wyniosłość oczu (2), żałość i strach.

Szeregi: »dopuszczać i cierpieć« (1): ále z mocy á z mądrości Bożey/ ktora vmie y złego ná dobre wżywać. Dla czego też grzechy dopuszczá y ćierpi. *WujNT* 533.

»kłaść i dopuszczać« (1): y wiedział też to/ że to wżyfłtko Bog íam nań kładł y dopuszczáł. *CzechRozm* 228.

»słać a dopuszczać« (1): á miałto póćiechy śleřz á dopuszczáł ná mię co mię ímęći á trapi *SiebRozmyśl* E4v.

»dopuszczać i sporządzać« (1): Co Pan Bog dla tego dopuszczáł y íporządzał *PowodPr* 13.

3. Pozwalać wchodźić, zbliżać się, dawać dostęp, otwierać drogę, przepuszcząć, wpuszcząć do środka; *admittere* *Mącz* (14) : Zágnáć. Nie dopuszczáć. *Pellere*. *Calag* 559a; *Admitto*, *Przipuszczam/ dopuszczam/* też grzeřzę/ dopuszczam íe czego złego. *Mącz* 225c.

(nie) dopuszczać kogo [A (1), G po przeczeniu (6)], czego [po przeczeniu (4)], dokąd [w tym: do kogo (1), do czego (8), od czego do czego (1), w co (1)] (11): *MetrKor* 61/35v; *Ieřt* też thák zazdrościwy/ íż nas nie dopuszczá do tych ířtoł gdzie złoto kopáią *BielKron* 443v, 261; Zoraw który podnořzą/ álbo kratá s zieláznemi haki/ ktorą ípuszczáją nie dopuszczájąc nieprzyaciela do miáftá. *Mącz* 41a; *Prohibere domo*, *Niedopuszczáć kogo w íwoy dom*. *Mącz* 151d; *Se facilem praebere in hominibus audiendis admittendisque*, *Rad słucháć y dopuszczáć do íiebie ludzie*. *Mącz* 316d; *RejPos* 175v; *Aleć to napewnieřza ná dobyćie zamku/ obledz w koło á nie dopuszczáć żywności áni Ludzi ná pomoc do niego* *BielSpr* 63, 25v. *Brońćie brzegow/ pářterze/ nie dopuszczáćie Tey niezdářzoney gośćie nigdziey do ziemie* *KochOdpr* Dv; á mąki ná tárgi do miáftá nie dopuszczáć: tákże chlebá przewoźnego. *GostGosp* 140.

W formule przysięgi (1): a íeřli niepowierze przifiągćhi [...] thedi swyathy dimitre nye dopuszczai mye ny od thego domu, do mego domu, thak my bog pomagay y swiáthy dimitr *MetrKor* 61/35v.

W przen (1) :

Zwrot: »nie dopuszczać myřli [do kogo]« (1): A nie rácz dopuszczáć miły á wízechmocny náfz Pánie tákiey myřli do nich *RejPos* 203.

Synonimy: 1. cierpieć, dozwalać, pozwalać, przyzwalać, zezwalać; 2. kłaść, słać, sporządzać, wwodźić.

Formacje pochodne cf PUŚCIĆ.

Cf **DOPUSZCZAJĄCY, DOPUSZCZANIE, DOPUSZCZANY**